

De groeipijnen van de ouderenpsycholoog

Symposium 'Dementie en Pijn'
SPO Noord 27 oktober 2009

Ontstaan verpleeghuiswereld eind vijftiger jaren

- Ontstaan eind vijftiger jaren vanuit het ziekenhuisconcept
- Somatisch signatuur
- Meerpersoons slaapkamers
- Innovatie van de huiskamer en de activiteiten begeleiding
- Doelstelling revalidatie of verpleging

De Stichtse Hof: 8x30 plaatsen PG

- Innovatieve Psychogeriatrische Dienst van de Stichting Verpleeghuizen Nederland
- De BOP van Wimmers, v.d. Kamp en Diepenveen
- De diamethode van Cahn en Diesfeldt

De Stichtse Hof: wat deed ik daar?

- Ik deed het in mijn broek
- Aandoenlijk, aangrijpend, schokkend
- Ontmoeting met Margot
- Onderzoek Han Diesfeldt naar leervermogen mbv ezelsbruggetjes
- Interviews: Angst hangt samen met irreële belevingen

Innovatie rond 1975:

Functiebehoud (1)

Beïnvloed door:

- Goffman ***Asylums: Essays on the Condition of the Social Situation of Mental Patients and Other Inmates*** is a 1961 collection of four essays written by sociologist Erving Goffman. Based on his participant observation field work the book details Goffman's theory of the "total institution"

Functiebehoud 2

- Diesfeldt startte als functiepsycholoog
- Therapeutisch klimaat gericht op behoud functies en behoud van eigenwaarde
 - ROT
 - Rood en groen van de ergotherapie
 - Nadruk fysiotherapie
 - Actief met de activiteiten begeleiding/muziektherapie
 - Gespreksgroepen
- NPO ter advisering aan verzorging vanuit oriëntatie op cognitief functie-verlies en hoe de patiënt dat beleeft,
- Gedragsproblemen verklaren vanuit functieverlies

Hulpbehoevendheid: BOP

- BOP: afdelingen ingedeeld naar begeleidings-, verzorgings-, en verpleegbehoefte
 - Vaak verhuizen
 - Psycholoog als verhuisadviseur (waar past mevrouw het best)
 - Jaarlijkse BOP screening van de afdelingen

Aandacht gedragsproblemen

- Ontwikkeling van de GIP
- Co-morbiditeit
 - Naast paradigma 'functieverlies'
 - Paradigma psychiatrische stoornis
- Intrede gedragstherapeutische analyse
 - G-schema's etc.

Veel modellen voor therapeutische milieus

- De Bleerink : wonen alsof je thuis bent ('75)
 - Alleen verhuizen binnen 1 afdeling met 3 units
- Aansluiten bij cultuur uit de Levensloop ('85)
 - het Gooi, de Pijp, Indonesië
- Naomi Feil: validation ('80 in Nederland)
- Belevingsgerichte zorg
 - A. Pool e.a., Vilans 2003
 - C. vd. Kooij, 2002 'Gewoon lief zijn?'

Rolverschuiving Psycholoog:

- Van functie naar belevingsgericht
 - Van adviserend aan arts naar coach voor verpleging/verzorging
 - Van medisch model naar formuleren van het therapeutisch woonklimaat.
 - Psycholoog als mediatief werkend gedragstherapeut (probleemgedrag)

Kleinschalig wonen

- Anton Pieckhofje 1989
- In Groningen:
 - De Mussengang, 't Blauwborgje
 - De Woonhavens, Woonzorg Westerkwartier
 - De Woldrank, Oosterlengte
- Kleinschalig in Grootschalig:
 - Maartenshof
 - Dignis, de Enk
- Psycholoog in Mobiele PG teams

De ambulante ontwikkeling

- Begin '80: de eerste psycholoog in de SGD's
- Medio 80: Riagg vorming, iedere afd. ouderen zijn ouderenpsycholoog
 - NPO
 - Behandeling
 - (Indicatie)-advisering, mediatie
 - Medio '90: meer psychotherapie; indicatiestelling naar CIZ

Ambulante groei in Groningen

- Elke verpleeghuis heeft psychologen buiten de deur voornamelijk in meerzorg en dagbehandeling
- Ambulante groei in Groningen van 1 psycholoog begin '80 naar nov. 2009:
 - 6 tav. dementie en
 - 6 tav. ouderenpsychiatrie

Nieuwe ontwikkelingen

- Sterke ontwikkeling hersen- en farmacologisch onderzoek: nieuw belang van dementie diagnoses
 - Dementiediagnose bepaalt medisch handelen en stuurt advisering
- Research genereert nieuwe behandelmethodieken (Bewegen!, Pijn)
- Psychotherapeutisch handelen niet alleen voor mantel maar ook voor patiënt
 - Kopgroepen
 - Specifieke vraagstellingen (Pijn), specifieke protocollen